

Τα ρηματικά επίθετα σε -τος

[Τα ρηματικά επίθετα σε -τος, -τεος παράγονται από ρηματικά θέματα με την προσθήκη των παραγωγικών καταλήξεων -τος και -τεος. Κλίνονται κατά τη β' κλίση των επιθέτων.]

Ένα ρηματικό επίθετο σε -τος είναι δυνατόν να δηλώνει:

α) Ότι και η μετοχή του παθητικού παρακειμένου ή του ενεργητικού ή του μέσου (σπανιότερα παθητικού) ενεστώτα και αορίστου του ρήματος από το οποίο παράγεται το ρηματικό επίθετο:

ἀθάνατος: ὁ μὴ θνήσκων ἀνόητος: ὁ μὴ νοῶν ἀπρακτος: ὁ μὴ πράξας / ὁ μὴ πραχθεὶς ἀφύλακτος: ὁ μὴ φυλαττόμενος γραπτός: ὁ γεγραμμένος δυνατός: ὁ δυνάμενος	θνητός: ὁ θνήσκων λυτός: ὁ λελυμένος μενετός: ὁ μένων ποιητός: ὁ πεποιημένος ῥητός: ὁ ῥωρισμένος συναπτός: ὁ συνημμένος
---	--

π.χ. Πάντες γὰρ καὶ οἱ κληρωτοὶ καὶ οἱ χειροτονητοὶ δοκιμασθέντες ἄρχουσιν. (μτφρ. Διότι ὅλοι, καὶ ἐκεῖνοι που ἔχουν ἐκλεγεί με κλήρο καὶ ἐκεῖνοι που ἔχουν ἐκλεγεί με ἄρση των χειρῶν, ἀναλαμβάνουν τὴν ἐξουσία ἀφ’ ὅπου δοκιμαστοῦν οἱ ικανότητές τους.)

π.χ. Οὕτω μὲν δὴ ἀπέπλευσαν ἀπρακτοὶ ἐκ Μιλήτου οἱ Πέρσαι. (μτφρ. Καὶ ἔτσι οἱ Πέρσες ἐφυγαν ἀπραγοὶ ἀπὸ τὴν Μίλητο.)

β) Εκείνον που **μπορεί να πάθει** ὅτι σημαίνει το ρήμα από το οποίο παράγεται το ρηματικό επίθετο (τρωτός: ὁ δυνάμενος τιτρώσκεσθαι). Τέτοια ρηματικά επίθετα είναι τα ακόλουθα:

ἄβατος ἀκουστός ἀνεκτός ἀπρόσιτος ἄπτος ἄρρητος ἄτρωτος (δια)βατός	διδακτός μαθητός νοητός ὄρατός προσβατός / προσιτός ῥητός τρωτός ὠνητός
---	--

π.χ. Ἄρα διδακτὸν ἢ ἀρετῆ; (μτφρ. Ἄραγε ἡ ἀρετὴ μπορεῖ νὰ διδαχθεῖ;).

π.χ. Δόξα δὲ χρημάτων οὐκ ὠνητή. (μτφρ. Ἡ καλὴ φήμη δὲν μπορεῖ ὅμως νὰ ἐξαγοραστεῖ με τὰ χρήματα).

γ) Εκείνον που **αξίζει να πάθει** ὅτι σημαίνει το ρήμα από το οποίο παράγεται το ρηματικό επίθετο (θαυμαστός: ὁ ἄξιος θαυμάζεσθαι). Μερικά από αυτά τα ρηματικά επίθετα είναι τα παρακάτω:

ἀγαστός (αξιοθαύμαστος) ἀβίωτος βιωτός ἐπαινετός (αξιέπαινος) ζηλωτός (αξιοζήλευτος) θαυμαστός (αξιοθαύμαστος)	καταγέλαστος μεμπτός (αξιόμεμπτος) μνημονευτός (αξιομνημόνευτος) περίβλεπτος (αξιοθαύμαστος) πιστός (αξιόπιστος) σεπτός (αξιοσέβαστος) κ.α.
---	--

π.χ. Οὐκοῦν οὐ μεμπτός ὁ μισθός ἐστι τῆς ἐπιστήμης τοῖς ἀνθρώποις. (μτφρ. Συνεπῶς δὲν εἶναι ἄξια μομφῆς ἡ ἀνταμοιβὴ τῆς ἐπιστήμης γιὰ τοὺς ἀνθρώπους.)

π.χ. Ὅσα μὲν ἂν νοῦς τε καὶ διάνοια ἐργάσῃται, ταῦτά ἐστι τὰ ἐπαινετά, ἃ δὲ μὴ, ψεκτά. (μτφρ. Ὅσα παράγουν ο νους καὶ ἡ διάνοια εἶναι ἐκεῖνα που ἀξιοῦν ἐπαινο, ὅσα πάλι δὲν παράγονται ἀπὸ αὐτὰ τὰ δύο εἶναι τὰ ἄξια ψόγου.)

Τα ρηματικά επίθετα σε -τος σχηματίζουν σύνταξη:

α) **Προσωπική**: λειτουργούν ως απλά επίθετα:

π.χ. Πάντων **δεινότατον** ἐστὶ διαβολή. (κατηγορούμενο)

π.χ. Οὐδ’ ἀναμείναντες **τὸν αὐτόματον** θάνατον. (επιθετικός προσδιορισμός)

β) **Απρόσωπη**: παράγονται κυρίως ἀπὸ ἀμετάβατα ρήματα, ἀπαντοῦν στο σὺδέτερο γένος ἐνικῆς κυρίως ἀριθμοῦ καὶ συνοδεύονται ἀπὸ τὸ ρῆμα «ἐστὶ» καὶ ἀπὸ δοτικὴ προσωπικὴ τοῦ ἐνεργούντος προσώπου (ποιητικὸ αἴτιο), ὅταν δηλώνεται τὸ πρόσωπο που ἐνεργεῖ. Λαμβάνονται ὡς ἀπρόσωπες ἐκφράσεις:

Στὴν περίπτωση που δὲν ἔχουν ὑποκείμενο τὰ ρηματικά επίθετα σε -τος ἰσοδυναμοῦν με τὸ δυνατόν ἐστὶ, ἄξιόν ἐστι + ἀπαρέμφατο:

π.χ. Ἄρ’ οὖν **βιωτὸν ἡμῖν** ἐστὶν μετὰ διεφθαρμένου σώματος; [ἄξιόν ἐστὶ βιοῦν· ἡμῖν δοτικὴ προσωπικὴ τοῦ]

ενεργούντος προσώπου].

Σπάνια έχουν ως υποκείμενο απαρέμφατο ή δευτερεύουσα πρόταση:

π.χ. Θαυμαστόν πῶς λανθάνομεν ἔχοντες τὴν κρατίστην τῶν ἐπιστημῶν. (μτφρ. Προκαλεί έκπληξη πως κάνουμε λάθος αν και έχουμε τη σπουδαιότερη από τις επιστήμες.)